

**Onderzoek beschermde natuurwaarden
plangebied Veldjesgraaf 2, Ederveen
(11-03-2013)**

Colofon

Titel	Onderzoek beschermde natuurwaarden plangebied Veldjesgraaf 2, Ederveen (11-03-2013)
Projectnummer	13419
Opdrachtgever	Dro Dun Ederveen Projectontwikkeling B.V. Postbus 530 6710 BM EDE
Datum	11 maart 2013
Status rapport	definitief
Bestand	13419 eind2.wpd
Opdrachtnemer	De Groene Ruimte BV Postbus 400 6700 AK Wageningen tel. 0317-423969 fax 0317-418758 dgr@dgr.nl www.dgr.nl
Handtekening voor akkoord directie	Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek Handtekening:
Auteursrecht	De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).
Aansprakelijkheid	Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP	7
4. RESULTATEN FLORA- EN FAUNAWET	11
4.1. Waarnemingen	11
4.2. Conclusies	16
4.3. Adviezen	17
5. RESULTATEN NATUURBESCHERMINGSWET	19
5.1. Inleiding	19
5.2. Conclusie	19
6. RESULTATEN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	21
6.1. Inleiding	21
6.2. Resultaten en analyse	22
6.3. Conclusie en aanbeveling	22
BRONNEN	25

BIJLAGEN

- Bijlage 1. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)
- Bijlage 2. Effect ingreep op Ecologische Hoofdstructuur
- Bijlage 3. Inventarisatiegegevens per houtsingel
- Bijlage 4. Inventarisatiegegevens per boom

KAARTEN

- Kaart 1. Overzicht ligging houtsingels
- Kaart 2. Locaties ingemeten bomen

I. INLEIDING

In opdracht van Dro Dun Ederveen Projectontwikkeling BV te Ede heeft De Groene Ruimte BV in januari 2013 een onderzoek naar beschermde natuurwaarden ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uitgevoerd evenals een inventarisatie van de bomen en houtsingels voor het plangebied Veldjesgraaf 2 te Ederveen.

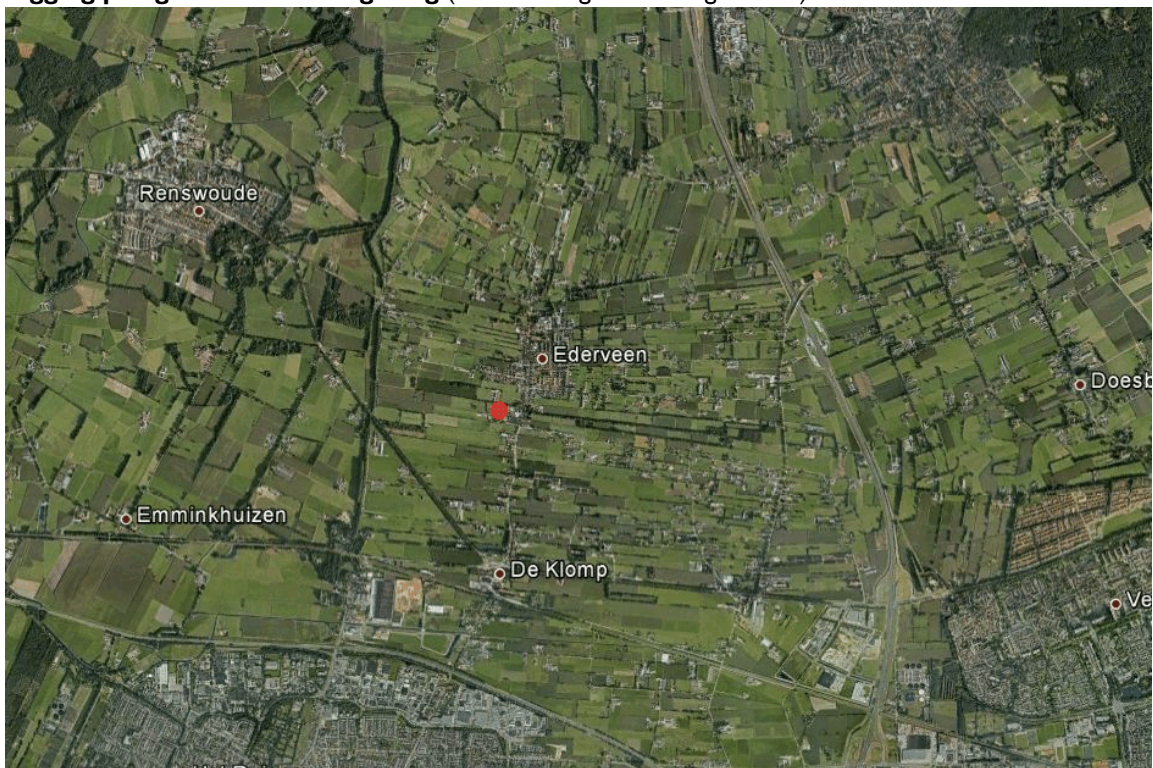
Het plangebied is gelegen ten zuiden van de schoolstraat en omvat een aantal agrarische percelen, een tennisbaan en een agrarisch bedrijf met bijbehorend erf. De ingreep betreft de bouw van een woonwijk waarbij de bestaande elementen voor het grootste deel worden geamoveerd. De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van het onderzoek naar de beschermde natuurwaarden en de inventarisatie van de bomen en houtsingels in het plangebied. In het kader van het onderzoek zijn een beknopt bronnenonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Van de planlocatie is een situatiebeschrijving opgenomen.

Per soortgroep zijn de (zeer waarschijnlijk) aanwezige beschermde waarden (FF-wet) aangegeven. Ook is aangegeven welke van deze soorten door de ingreep ter plaatse worden beïnvloed en voor welke soorten derhalve een ontheffing in het kader van de FF-wet is vereist of maatregelen moeten worden genomen om de functionaliteit van het gebied te waarborgen. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortgroep aangegeven. Daarnaast is de voorgenomen ingreep getoetst aan de vereisten vanuit de NB-wet en is getoetst of de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet worden aangetast door de ingreep. Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet, NB-wet en EHS.

Per boom zijn kenmerken als soort, stamomvang en aanwezigheid van nesten en holtes aangegeven. Voor de houtsingels is onder andere aangegeven wat de soortensamenstelling is en wat de ecologische betekenis is.

Ligging plangebied in z'n omgeving (bron ondergrond: Google Earth)

Begrenzing plangebied, (globaal) (bron ondergrond: Google Earth)

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante rapporten) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 24 januari 2013, van 10:00 tot 15:30 uur. Het was halfbewolkt, de windkracht was I Beaufort en de temperatuur was circa -2°C. Tijdens het veldbezoek was het droog en het plangebied was voor een groot deel met sneeuw bedekt. Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog van De Groene Ruimte¹⁾

Alle (sporen van) beschermde soorten en habitattypen zijn genoteerd en de (potentieel) aanwezige habitattypen zijn beoordeeld. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾. Er is wel gericht gezocht naar sporen van beschermde soorten zoals graafsporen in de grond en pootafdrukken in de sneeuw, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd. Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

De locatie van iedere boom vastgelegd met behulp van Amersfoortcoördinaten gemeten met een GPS. Bij de inventarisatie van de bomen en houtsingels is onder andere nauwkeurig geïnventariseerd:

- welke soort boom het betreft, dan wel wat de soortensamenstelling van de houtsingel is;
- bij de bomen, wat de stamdiameter op borsthoogte (dbh) is;
- of er mogelijke vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn;
- of er holtes of nesten zijn die mogelijkheden bieden voor vaste verblijfplaatsen (jaarrond beschermde nesten) van vogels;
- of er sporen aanwezig zijn van beschermde soorten, bijvoorbeeld krassporen;
- bij houtsingels: wat de ecologische betekenis van de singel is.

Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

De resultaten hiervan zijn gepresenteerd op kaart (kaart 1 en 2) in de bijlagen (bijlage 3 en 4)

De resultaten van het veldwerk zijn verwerkt. Voor de verwachte aanwezigheid van beschermde soorten, is beoordeeld in hoeverre deze door de voorgenomen ingreep worden verstoord en of een ontheffing in het kader van de FF-wet is vereist.

Ten behoeve van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet is de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden bepaald. Er is getoetst of er mogelijk effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten en habitattypen van de Natura 2000-gebieden.

Ten behoeve van de toetsing aan de Ecologische Hoofdstructuur is de ligging van het plangebied ten opzichte van EHS-gebieden is geprojecteerd en de bijbehorende toetsingscriteria zijn samengevat. Op basis van de tijdens het veldwerk waargenomen kenmerken en karakteristieken

¹⁾ dhr. J. Maassen.

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

is vervolgens de voorgenomen ingreep getoetst, zodat inzicht verkregen wordt over het effect van de voorgenomen ingreep op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Bijlage 2).

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van de planlocatie. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit heeft voor de verdere procedure voor de woningbouw in het plangebied.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek aan het plangebied, tenzij anders is aangegeven.

3. ALGEMENE BESCHRIJVING PLANGEBIED EN TOELICHTING OP DE INGREEP

Ligging en omgeving

Het plangebied ligt ten zuidwesten van de kern van Ederveen, op de overgang van bebouwde kom naar het agrarisch buitengebied. Het agrarisch landschap in de omgeving van Ederveen bestaat uit kleinschalige percelen. In het gebied zijn verspreid beplantingen aanwezig die een functie als perceelsafscherming of erfbeplanting hebben.

Ten noorden en oosten van het plangebied liggen woonwijken en een school. Het plangebied wordt aan de noordzijde van de woonwijk gescheiden door de Schoolstraat een onverharde landweg met laanbomen. De laanbomen zijn voornamelijk oude Zomereiken en Zwarte elzen. Ten zuiden en westen van het plangebied zijn agrarische percelen aanwezig, die grotendeels als grasland in gebruik zijn.

Het plangebied

In het plangebied is ongeveer 4 ha groot. Het gebied bestaat uit een perceel met bebouwing, een tennisclub en een aantal agrarische percelen.

Op het perceel met bebouwing zijn twee woningen, een grote schuur en een groot aantal kleine schuurtjes, een houten stacaravan, grasveldjes en tuinen aanwezig. De woningen betreffen een kleine boerderij met aangebouwde stal en een woonhuis van een iets latere datum. De woningen zijn bewoond en verkeren in een redelijke staat. Gezien de leeftijd en de bouwstijl van de woningen zijn er naar verwachting geen spouwmuren aanwezig. Ook de stacaravan is bewoond.

De grote schuur is vrij nieuw en verkeert in goede staat. De kleine schuurtjes zijn onder andere gemaakt van ijzeren golfplaten. Deze schuurtjes verkeren in een zeer slechte staat. De schuren zijn niet meer in agrarisch gebruik; ze worden gebruikt als opslagplaats en voor stalling.

De grasveldjes en tuinen op het perceel zijn niet onderhouden. Op

Overzicht plangebied

Boerderij

het perceel met woningen zijn erf beplantingen aanwezig. Deze bestaan uit verspreidstaande bomen, groepjes bomen, verwaarloosde sieraanplant, wilgenhakhout en natuurlijke houtopslag van jonge bomen.

Het terrein van de tennisclub bestaat uit drie tennisvelden, een clubgebouw en aan de buitenrand van het terrein een sterk gecultiveerde groenstrook.

De agrarische percelen zijn in gebruik als akkerland en grasland. Rond de percelen zijn als perceelsafscherming beplantingen in de vorm van hoofdzakelijk wilgenhakhout aanwezig. Verspreid binnen het plangebied komen knotbomen voor. De meeste bomen binnen het plangebied zijn jong of hooguit van een gemiddelde leeftijd; enkele hebben gezien de stamomvang een wat hogere leeftijd. De bomen aan de Schoolstraat en de bomen aan de zuidwestrand van het plangebied hebben eveneens een vrij grote stamomvang.

In het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig. Van oost naar west loopt de Munnikebeek door het plangebied. De beekloop is kaarsrecht, de beek wordt intensief onderhouden en is functioneel ingericht voor de waterdoorvoer. Ter hoogte van de westrand van het plangebied is een nieuwe watergang gegraven. Deze watergang heeft een breedte en diepte vergelijkbaar met de beek. De watergang staat door middel van een stuw in verbinding met de beek. Langs de zuidrand van het plangebied is een kleine watervoerende sloot aanwezig. Daarnaast zijn er nog enkele

Veeschuur

Houtsingel noordkant plangebied

Munnikebeek

droge, niet permanent watervoerende, sloten aanwezig.

De ingreep

De ingreep betreft de herinrichting van het plangebied. Dro Dun Ederveen Projectontwikkeling B.V. is voornemens een nieuwe woonwijk te ontwikkelen in het plangebied. Voor de bouw van de woonwijk zullen de bebouwing en (een deel van) de beplantingen worden geamoveerd. De watergangen in het plangebied blijven behouden; er worden geen ingrepen aan de watergang of de oevers uitgevoerd.

4. RESULTATEN FLORA- EN FAUNAWET

4.1. Waarnemingen

Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Plantensoort	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Er zijn uit het bronnenonderzoek geen waarnemingen van streng beschermde soorten naar voren gekomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten of Rode-Lijstsoorten aangetroffen. Gezien de huidige inrichting en recent agrarisch gebruik van het terrein worden er ook geen beschermde soorten of Rode-Lijstsoorten verwacht.

Conclusie flora

Door de ingreep worden geen streng beschermde⁴⁾ plantensoorten verstoord.

Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
vleermuizen		x?		diverse soorten en verblijfplaatsen mogelijk
Das			x?	foerageergebied en verbinding

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn de bebouwing en de beplantingen onderzocht op (mogelijkheden) voor vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen.

De in het plangebied aanwezige schuren zijn niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. In de schuren is te veel lichtinval en te veel tocht. De kleine schuurtjes zijn te laag en de dakbedekking bestaat uit golfplaten. Vleermuizen verblijven zelden onder golfplatendaken.

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

De woningen in het plangebied bieden mogelijkheden voor vast verblijfplaatsen. De ruimtes achter de houten gevelbetimmering en onder de dakpannen van het woonhuis zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaatsen. Door het intensieve gebruik van de woningen zijn de zolders zeer waarschijnlijk niet geschikt als verblijfplaatsen.

In het plangebied zijn geen bomen aangetroffen met holten die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Gezien de inrichting van het plangebied wordt verwacht dat deze een functie heeft als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn in het plangebied structuren aanwezig waarlangs mogelijk vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn. Vooral de bomenrij langs de Schoolstraat is zeer geschikt voor deze functie.

Conclusie vleermuizen

In het plangebied kunnen de aanwezigheid van zomer- en paarverblijfplaatsen in de woningen niet uitgesloten worden. Het plangebied heeft mogelijk een functie als foerageergebied en de aanwezige structuren kunnen een functie als vliegroute vervullen. Om uitsluitel te krijgen is gericht nader onderzoek conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2012) nodig.

Overige streng beschermde zoogdieren

Uit bronnenonderzoek is gebleken dat in de omgeving van het plangebied Steenmarter en Das voorkomen.

Er is geen informatie gevonden over het voorkomen van de Steenmarter in de bebouwde kom van Ederveen. Het rommelige erf is zeer geschikte inrichting voor de Steenmarter. Er zijn in het plangebied, ondanks gericht zoeken, geen sporen, prooiresten en uitwerpselen, gevonden die wijzen op aanwezigheid van steenmarter. Vaste verblijfplaatsen van Steenmarter worden dan ook niet verwacht.

Uit bronnen is gebleken dat op relatief korte afstand van het plangebied, rond Renswoude, verschillende dassenburchten voorkomen. Het plangebied is niet geschikt voor vestiging van dassenburchten. Het plangebied is echter door de aanwezigheid van maïsvelden en het kleinschalige karakter, wel geschikt als foerageergebied. Er zijn geen foerageersporen van dassen vastgesteld, maar deze worden gezien het jaargetijde en de temperatuur ook niet verwacht omdat Dassen bij kou aan winterrust doen. De aanwezigheid van essentiële foerageerroutes en de functie als essentieel onderdeel van het foerageergebied van de Das kunnen daarom niet uitgesloten worden, mede gelet op de goede verbindingsstructuren die tussen het plangebied dassenburchten rond Renswoude aanwezig zijn. Om uitsluitel te krijgen is gericht nader onderzoek in de daarvoor geschikte periode nodig.

Licht beschermde zoogdieren

In de sneeuw is een groot aantal sporen van Konijn waargenomen. Verblijfplaatsen van konijn worden zeker in het plan gebied verwacht. Daarnaast worden Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis,

Bosmuis, Veldmuis en Kleine marterachtigen verwacht. De genoemde soorten zijn licht beschermd.

Conclusie overige zoogdieren

Er worden geen (vaste verblijfplaatsen van) overige streng beschermde soorten verstoord door de ingreep. Mogelijk wordt een deel van het foerageergebied van Das aangetast door de ingreep. Om uitsluitsel te krijgen over het belang van het plangebied als foerageergebied voor de Das is gericht nader onderzoek nodig.

De (mogelijk) aanwezige licht beschermde soorten worden voor een deel verstoord door de ingreep. Deze soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'. Voor deze soorten is geen ontheffing noodzakelijk.

Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Grote modderkruiper			x?	Als de watergangen onaangeroerd blijven, dan zullen de genoemde vissoorten niet verstoord worden.
Bittervoorn			x?	
Kleine modderkruiper	x?			
Bermpje	x?			

Amfibieën

Uit bronnen onderzoek is gebleken dat in de omgeving van het plangebied de streng beschermde soorten Heikikker en Poelkikker voorkomen. Van deze soorten is bekend dat er nog kleine populatie aanwezig zijn in de natuurreservaten in de Gelderse Vallei. Van het nabij het plangebied gelegen Allemanskampje is bekend dat er Poelkikker voorkomt maar dat de Heikikker niet meer voorkomt.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit akkerland, agrarische graslanden en bebouwing. Het plangebied is niet geschikt voor Poelkikker, Heikikker of andere streng beschermde amfibieën. Eventueel kan Bruine kikker en Gewone pad voorkomen.

Reptielen

Uit het bronnenonderzoek is gebleken dat in het verleden Levendbarende hagedis en Hazelworm in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen. Van Levendbarende hagedis is de meest recente waarnemingen nabij het plangebied uit 1995 in het Allemanskampje (versprei-

dingskaarten RAVON). De meest recente waarneming van Hazelworm dateert van 2009 waarbij deze soort is gezien op het landgoed Groot Wagenveld, ten noorden van Renswoude en 4,5 km van het plangebied (mondelinge mededeling provincie Utrecht).

Het habitat voor deze soorten bestaat uit structuurrijke heidevegetaties en/of bos en bosranden met structuurrijke ondergroei. In het plangebied komt geen geschikt habitat voor, voor Levendbarende hagedis en/of Hazelworm.

Vissen

Uit bronnenonderzoek is gebleken dat in de beken in de Geldersche Vallei de streng beschermde vissoorten Kleine modderkruiper en Bermpje algemeen voor. Ook Grote modderkruiper en Bittervoorn kunnen verwacht worden in de wijde omgeving van het plangebied.

In het plangebied is een beek, een nieuw gegraven watergang en een sloot aanwezig. Er kan niet uitgesloten worden dat Grote modderkruiper, Bittervoorn, Kleine modderkruiper en/of Bermpje in de beek of de nieuw gegraven watergang in het plangebied voorkomen.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen

In het plangebied zijn mogelijk de streng beschermde vissoorten Grote modderkruiper, Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Bermpje aanwezig. Indien deze soorten aanwezig zijn, dan zullen ze uitsluitend worden verstoord wanneer er werkzaamheden aan de beek of de nieuw gegraven watergang en/of de oevers plaatsvinden. Wanneer er wel werkzaamheden aan de watergangen en/of oevers zullen plaatsvinden, kan uitsluitsel over de aan- of afwezigheid van Grote modderkruiper, Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Bermpje verkregen worden door gericht nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen.

Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet	
Soort	Opmerkingen
Huismus?	
De ingreep is alleen toegestaan: • indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep controle hierop uit (laten) voeren); • indien geen jaar rond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord. Zo mogelijk vindt de ingreep plaats buiten het broedseizoen (globale indicatie: september - januari)	

Tijdens het veldbezoek zijn naast enkele algemeen voorkomende tuinvogel, een groot aantal Huismussen aangetroffen.

De bomen in het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van holtes die geschikt zijn als vast nestplaats voor vogels en andere jaar rond beschermde nesten. In de beplantingen zijn nesten van houtduif, Kraai en Merel aangetroffen. Er zijn geen jaar rond beschermde nesten of holtes aangetroffen.

De daken van de woningen en schuren zijn niet geschikt voor Gierzwaluw. Er zijn wel mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen voor Huismus onder de dakbedekking van de woningen.

Het plangebied en omgeving is geschikt als leefgebied voor Ransuil, Steenuil en Kerkuil. De bebouwing in het plangebied is, in verband met het intensieve gebruik, niet geschikt als vaste verblijfplaats voor Steenuil en Kerkuil. In de bomen zijn geen nesten van Ransuil aangetroffen. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied door uilen, maar gezien de beperkte grootte van het plangebied en de wijde omgeving welke geschikt is als foerageergebied, wordt niet verwacht dat het plangebied een essentieel onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van uilen.

Conclusie vogels

Door de ingreep vindt mogelijk verstoring plaats van nesten Huismus, die jaar rond zijn beschermd. Om uitsluitsel te verkrijgen over de aan- of afwezigheid van vaste verblijfplaatsen van Huismussen, dient er in het daarvoor geschikte seizoen gericht onderzoek gedaan te worden. Mogelijk komen er in en rond het broedseizoen broedgevallen voor. Dit dient voor de ingreep van start gaat gecontroleerd te worden. Broedgevallen van alle vogels zijn beschermd.

Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet				
Soort of soortengroep	tabel 2	tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Er is in het plangebied en de directe omgeving geen geschikt biotoop aanwezig voor streng beschermde vlinder- en libelsoorten. De aanwezigheid van streng beschermde soorten uit deze soortgroepen is uitgesloten.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen worden geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

4.2. Conclusies

- Door de ingreep worden mogelijk vaste zomer- en paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes van streng beschermde vleermuizen⁵⁾ verstoord. De ingreep dient op zodanige wijze te worden uitgevoerd dat geen sprake is van mogelijke verstoring van de soort. Indien dit niet mogelijk is, is nader onderzoek conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakbe-raad, 2012) noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van de soorten en functies vast te stellen, zodat of een ontheffing aangevraagd kan worden, dan wel voldoende mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.
- Door de ingreep worden mogelijk jaarrond beschermde nestplaatsen van Huismus verstoord. De ingreep dient op zodanige wijze te worden uitgevoerd dat geen sprake is van mogelijke verstoring van de soort. Indien dit niet mogelijk is, is nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen (april tot half mei) noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van de jaarrond beschermde nesten vast te stellen, zodat of een ontheffing aangevraagd kan worden, dan wel voldoende mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.
- In de watergangen in het plangebied komen mogelijk de streng beschermde vissoorten Kleine modderkruiper en BERPJE voor. Wanneer er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de watergangen of de oevers, dan worden deze soorten niet verstoord door de ingreep. Indien er werkzaamheden nodig zijn aan de watergangen of de oevers, dan is nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen (april tot en met oktober) noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van Kleine modderkruiper en BERPJE vast te stellen, zodat of een ontheffing aangevraagd kan worden, dan wel voldoende mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.
- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde zoogdier- en amfibiesoorten verstoord, zoals Konijn, Egel, muizen, kleine marterachtigen, pad en Bruine kikker. Voor de licht beschermde soorten van tabel 1 van de AMvB art 75 FF-wet een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen en zijn dus geen mitigerende maatregelen verplicht.
- Door de ingreep gaat mogelijk een deel van het foerageergebied en verbindende structuur van de Das verloren. Om uitsluitel te verkrijgen of het plangebied een essentieel onderdeel van het leefgebied van de Das is, en of door de ingreep de gunstige staat van in standhouding in gevaar komt, is nader onderzoek in het daarvoor geschikte seizoen noodzakelijk, zodat of een ontheffing aangevraagd kan worden, dan wel voldoende mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.
- Door de ingreep gaat mogelijk een deel van het foerageergebied van Ransuil, Steenuil en/of Kerkuil verloren. Gezien de ligging van het plangebied en de omgeving wordt verwacht dat het plangebied geen essentieel onderdeel van het foerageergebied vormt.

⁵⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

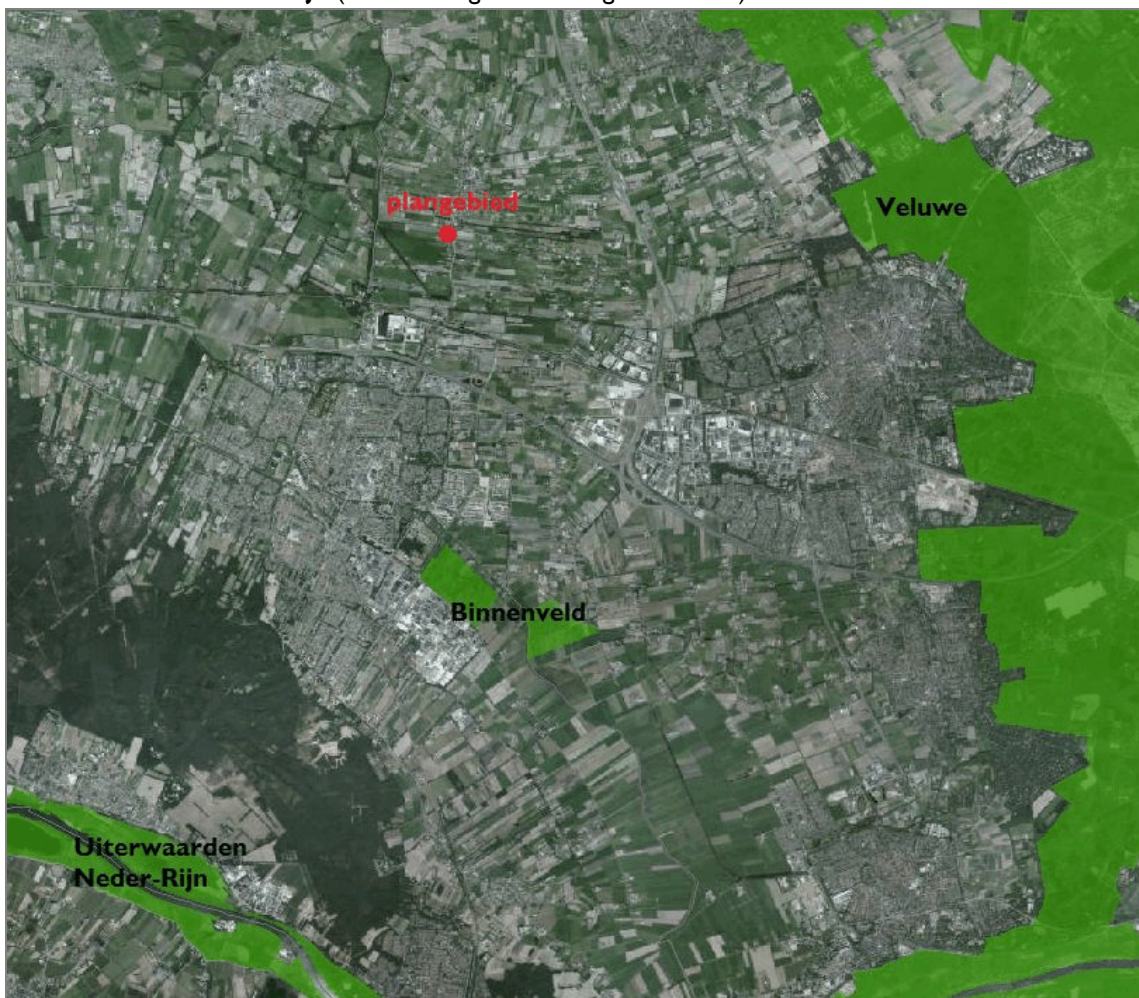
algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
tabel 1	Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een automatische vrijstelling.
tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
vogels	Voor het verstoren van vogels is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

4.3. Adviezen

- Geadviseerd wordt om in het komende seizoen het benodigde nader onderzoek (vleermuisen, Huismus, Das en eventueel Grote modderkruiper, Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Bermpje) uit te laten voeren. Bij aanwezigheid van deze soorten (en verstoring) dienen vervolgstappen genomen te worden (ontheffing, mitigatie, werken volgens gedragscode).
- Bij de werkzaamheden is het van belang de bestaande, te handhaven landschapselementen als beplantingen en watergangen niet aan te tasten.
- Voor alle soorten (beschermde en niet beschermde) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord. In dichte aanplant kunnen zich Egelnesten bevinden, daarom dient voor het verwijderen van dergelijke beplantingen eerst voorzichtig gecontroleerd te worden.
- In z'n algemeenheid dienen de verstorende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen, etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen verstorend effect hebben buiten het plangebied.
- Ook dient, vanuit zorgplicht, de periode van uitvoering zo gekozen te worden, dat dieren zo min mogelijk worden verstoord. Aanwezige dieren (algemene soorten en soorten zonder bijzondere beschermingsstatus) worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven naar een geschikt biotoop.
- Geadviseerd wordt om een ecologisch werkprotocol op te laten stellen, waarin is aangegeven en uitgewerkt op welke wijze met de aanwezige (strang beschermde en algemene) planten- en diersoorten wordt omgegaan, welke voorzorgsmaatregelen worden getroffen en welke mitigatie wordt gepleegd, opdat wordt voldaan aan de FF-wet inclusief wettelijke zorgplicht. Uiteraard dient aantoonbaar volgens het werkprotocol te worden gewerkt.

- Opdat de maatregelen volgens de wet- en regelgeving verlopen en de mitigerende maatregelen tot het beoogde resultaat leiden, is het van belang dat alle werkzaamheden begeleid worden door een ter zake deskundig ecooloog. Van de begeleiding wordt steeds verslag gedaan, zodat aantoonbaar conform de afspraken wordt gewerkt.

Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden Binnenveld, Veluwe en Uiterwaarden Neder-Rijn (bron ondergrond www.gelderland.nl)

5. RESULTATEN NATUURBESCHERMINGSWET

5.1. Inleiding

Het onderhavige plangebied is gelegen op een afstand van minder dan 10 km van drie Natura 2000-gebieden (zie kaart pag. 20). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Binnenveld op een afstand van ongeveer 4,5 kilometer van het plangebied. Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt op een afstand van ongeveer 5 kilometer van het plangebied en de Uiterwaarden Neder-Rijn ligt op bijna 10 kilometer van het plangebied.

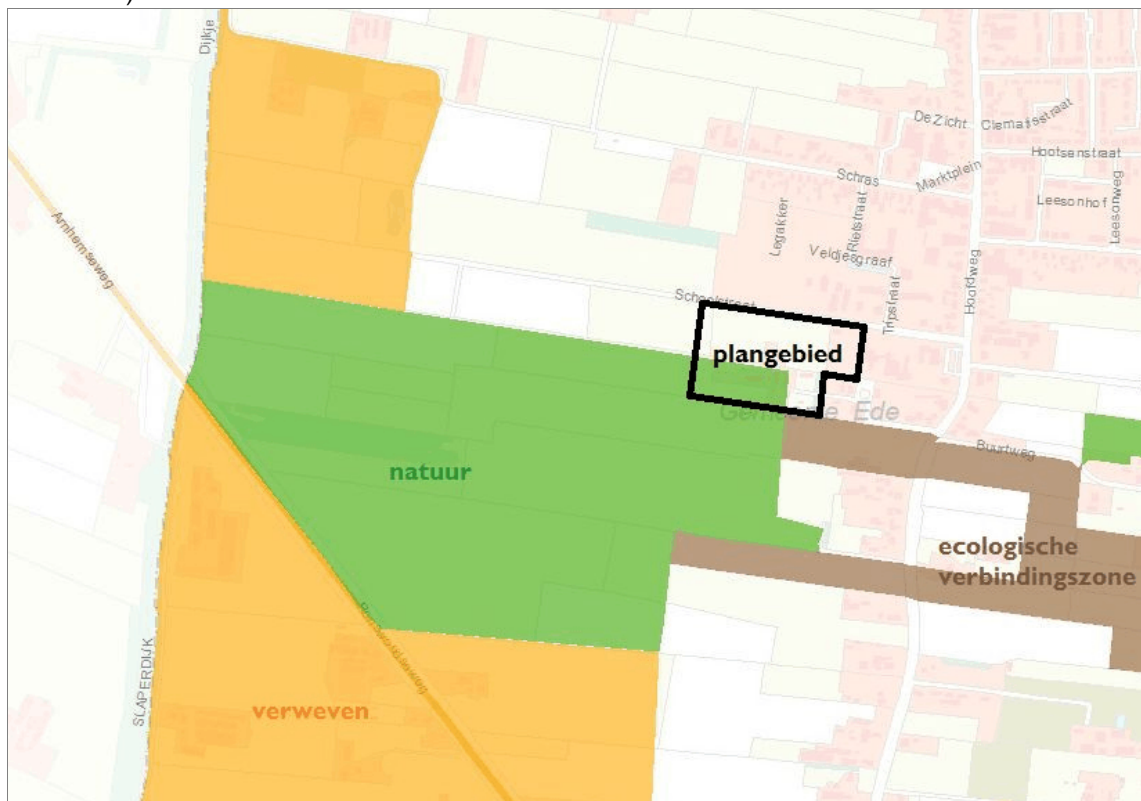
De Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor verschillende vogelsoorten, habitatrichtlijnsoorten en habitattypen. Voor ingrepen buiten de Natura 2000-gebieden dient getoetst te worden of er negatieve effecten te verwachten is op de aangewezen beschermde waarden.

Omdat het plangebied op ruime afstand van de Natura 2000-gebieden ligt en tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden (stedelijke) bebouwing van Veenendaal, Lunteren en Ede en grote infrastructuren (A12, A30, spoorlijn Arnhem - Utrecht en Ede-Wageningen - Amersfoort) aanwezig zijn, worden er, gezien de aard en omvang van de ingreep, geen effecten van de ingreep op de aangewezen beschermde waarden verwacht.

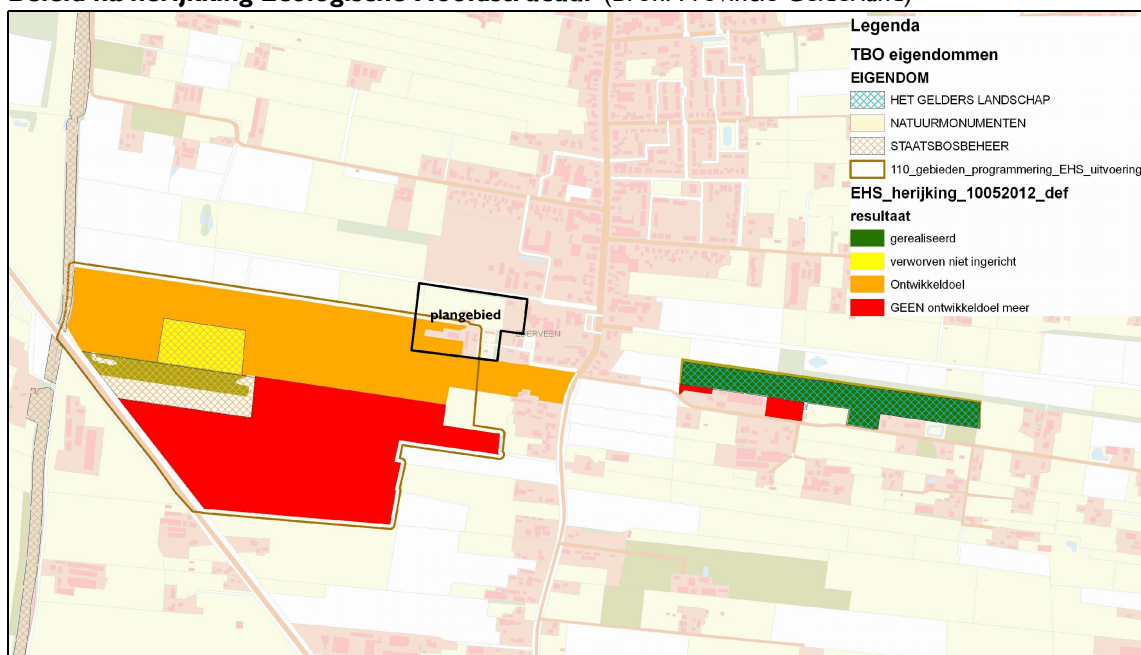
5.2. Conclusie

De voorgenomen ingreep heeft geen invloed op de instandhoudings- en uitbreidingsdoelstelling en voor de soorten en habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebieden Binnenveld, Veluwe, Uiterwaarden Neder-Rijn zijn aangewezen.

Ligging plangebied ten opzichte van de EHS (Bron: digitale kaarten per thema, provincie Gelderland)

Beleid na herijking Ecologische Hoofdstructuur (Bron: Provincie Gelderland)

6. RESULTATEN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

6.1. Inleiding

Voor gebieden in de Ecologisch hoofdstructuur (EHS) geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen de 'nee, tenzij'-benadering. Dit betekent dat nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen gebieden begrensd door de EHS niet zijn toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

'Nee, tenzij'- benadering EHS:

- *Individuele ingrepen* zijn niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.
- *Combinaties van projecten* zijn alleen toegestaan als de kwaliteit en/of kwantiteit van de EHS verbetert én er sprake is van een ruimtelijke samenhang van de projecten.

In 2012 heeft een herijking van de EHS plaatsgevonden. De herijkte kaart is goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, maar is nog niet formeel vastgesteld. Hoewel de kaart nog niet formeel is vastgesteld is bij deze toetsing uitgegaan van de herijkte kaart. Dit betekent dat een klein deel van de EHS in het plangebied niet meer als EHS is aangemerkt. Voor het deel van het plangebied dat binnen de EHS ligt, geldt een ontwikkeldoel. Dit ontwikkeldoel geldt ook voor het gebied direct ten zuiden en westen van het plangebied.

Een deel van het onderhavige plangebied ligt in een gebied dat ook na de herijkking is aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur Gelderse Vallei in Gelderland (zie kaart). Het betreft een gebied met een oppervlakte van circa 0,5 ha. De huidige inrichting van de strook bestaat uit grasland en opslagterrein. Voor het gebied is de ontwikkelingsopgave 'nieuwe natuur' van kracht.

Zowel ten westen van het plangebied als ten oosten aan het plangebied is een in de EHS als 'bestaande natuur' opgenomen terrein aanwezig. Ongeveer 350 meter ten westen van het plangebied is dit het Allemanskampje, een kerngebied welke tot de natte landnatuur behoort waarvoor de ambitie 'Hoog- en laagveenbos' geldt. Ongeveer 600 meter ten oosten van het plangebied ligt de Wallenburg. Hiervoor geldt de ambitie 'Dennen-, eiken- en beukenbos'. Verder is direct ten zuiden van het plangebied een natte Ecologische Verbindingszone (EVZ) aangewezen met als doelstelling 'Botanisch waardevol grasland'. Voor de woningbouw in het plangebied is sprake van een nieuw plan in de EHS. De 'nee, tenzij'-benadering wordt daarom in het kader van dit project van toepassing geacht. Bovendien dient bepaald te worden of er mogelijk een externe werking uitgaat van de voorgenomen ontwikkeling op de wezenlijke kenmerken en waarden.

Met uitzondering van de landgoederenzone in het noordelijke deel en het westelijke deel van de Gelderse Vallei en de enkele van oudsher zeer natte gebieden heeft een groot deel van de Gelderse Vallei weinig natuurwaarden meer, door de dichte bebouwing en het intensieve grondgebruik. De beken worden zwaar belast met uit- en afspoelende stikstof- en fosfaatverbindingen.

De omgeving van Scherpenzeel vormt samen met het Utrechtse gebied rondom Renswoude een kleinschalig cultuurlandschap met landgoederen. Het gebied is sterk aangetast door de hoge stikstofbelasting, maar is nog steeds belangrijk voor bepaalde zoogdieren, met name vleermuizen en de Boomarter. De Das heeft het gebied onlangs geherkoloniseerd.

In de lage delen van de vallei komt diep grondwater vanuit de Veluwe naar boven. In deze kwelgebieden zijn lokaal waardevolle blauwgraslandvegetaties behouden gebleven en liggen goede kansen voor uitbreiding. Dit betreft onder andere het gebied van Wageningen tot Ederveen, waarin o.a. de Bennekomse meent en het Allemanskampje liggen.

In dit sterk verstedelijkende gebied zijn verschillende ecologische verbindingzones aangewezen die niet alleen de versnippering van de natuur verminderen, maar tevens van belang zijn als ruimtelijke geleiding en de groene kwaliteit van de leefomgeving in sterk verstedelijkte delen van de vallei.

Door de provincie Gelderland zijn de wezenlijke kenmerken en waarden vertaald naar kernkwaliteiten en omgevingscondities (Provincie Gelderland, 2006). In bijlage 2 is voor elk van de kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Vallei aangegeven wat het effect is van de voorgenomen ingreep.

6.2. Resultaten en analyse

Een deel van het plangebied licht in de Ecologische Hoofdstructuur. Hiervoor geldt de 'Nee tenzij' benadering. Dit betekent dat er geen woningbouw gepleegd kan worden wanneer tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Door de bebouwing van het plangebied zal het areaal van de te ontwikkelen natuur in de ecologische hoofdstructuur afnemen.

Het plangebied ligt in de omgeving van het Allemanskampje waar hoge waarden en potenties aanwezig zijn voor kwelafhankelijke vegetaties. Wanneer er voor de geplande woningbouw in het plangebied de grondwaterstand (tijdelijk) veranderd wordt, is een negatief effect op aanwezige vegetaties en potenties niet uit te sluiten zeer waarschijnlijk.

De zuidzijde van het plangebied grenst aan een ecologische verbindingzone. Het is niet uit te sluiten dat de woningbouw invloed heeft op het functioneren en de ontwikkelingsmogelijkheden van de ecologische verbindingzone omdat bijvoorbeeld het gebruik van de ecologische verbindingzone verandert.

6.3. Conclusie en aanbeveling

Wanneer er woningbouw plaatsvindt op de strook welke behoort tot de EHS, dient aangetoond te worden dat er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Geadviseerd wordt om met de provincie Gelderland, het bevoegde gezag, te overleggen over de exacte invulling van deze vereisten.

Door woningbouw in het plangebied zal het areaal 'nieuwe natuur' afnemen. Geadviseerd wordt om met de provincie Gelderland, het bevoegde gezag, te overleggen over de afname van het areaal.

Wanneer voor de woningbouw in het plangebied een verandering van de grondwaterstand nodig is, zal dit mogelijk een negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, namelijk de (potenties) voor kwelafhankelijke vegetaties in het Allemanskampje. Om

hierover duidelijkheid te verkrijgen is een waterhuishoudkundig onderzoek nodig naar de effecten van grondwaterpeilverlaging op de waterhuishouding in het Allemanskampje.

De woningbouw in het plangebied zal mogelijk een negatief effect hebben op het functioneren en de ontwikkelingsmogelijkheden van de ecologische verbindingszone welke ten zuiden van het plangebied aanwezig is. Geadviseerd wordt om met de provincie Gelderland, het bevoegde gezag, te overleggen over de mogelijke verstoring.

BRONNEN

- Janson, T.J.M.**, 1983. *Stadsbomen van Acer tot Zelkova*. Bomenstichting, Utrecht.
- Janssen, J.A.M., J.H.J. Schaminée**, 2003. *Europese Natuur in Nederland. Habitattypen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2006. *Ontwerpbesluit Veluwe*. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Provincie Gelderland**, 2006. *Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - Streekplanuitwerking*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Schaminée, J.H.J., J.A.M. Janssen**, 2009. *Europese Natuur in Nederland. Natura 2000-gebieden van Hoog Nederland*. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Stichting RAVON**, 2011. *Verspreidingskaarten per soort*. RAVON 42, december 2011, jaargang 13, nr 4, pag 107-119.
- Gebiedendatabase (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
 - Provincie Gelderland (www.gelderland.nl)
 - Stichting RAVON (www.ravon.nl)
 - Telmee.nl (www.telmee.nl)
 - Waarneming.nl (www.waarneming.nl)
 - Watwaswaar.nl (www.watwaswaar.nl)
 - Zoogdieratlas.nl (www.zoogdieratlas.nl)

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzonder beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van LNV.

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden verminderd. is uitgevoerd om vast te stellen of zich beschermde soorten bevinden in het plangebied, of deze soorten er gebruik van maken en of deze soorten verstoord worden door de ingreep.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de Dienst Regelingen kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens 2 maanden maar ook 6 maanden is niet uitzonderlijk).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op drie tabellen (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen; indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

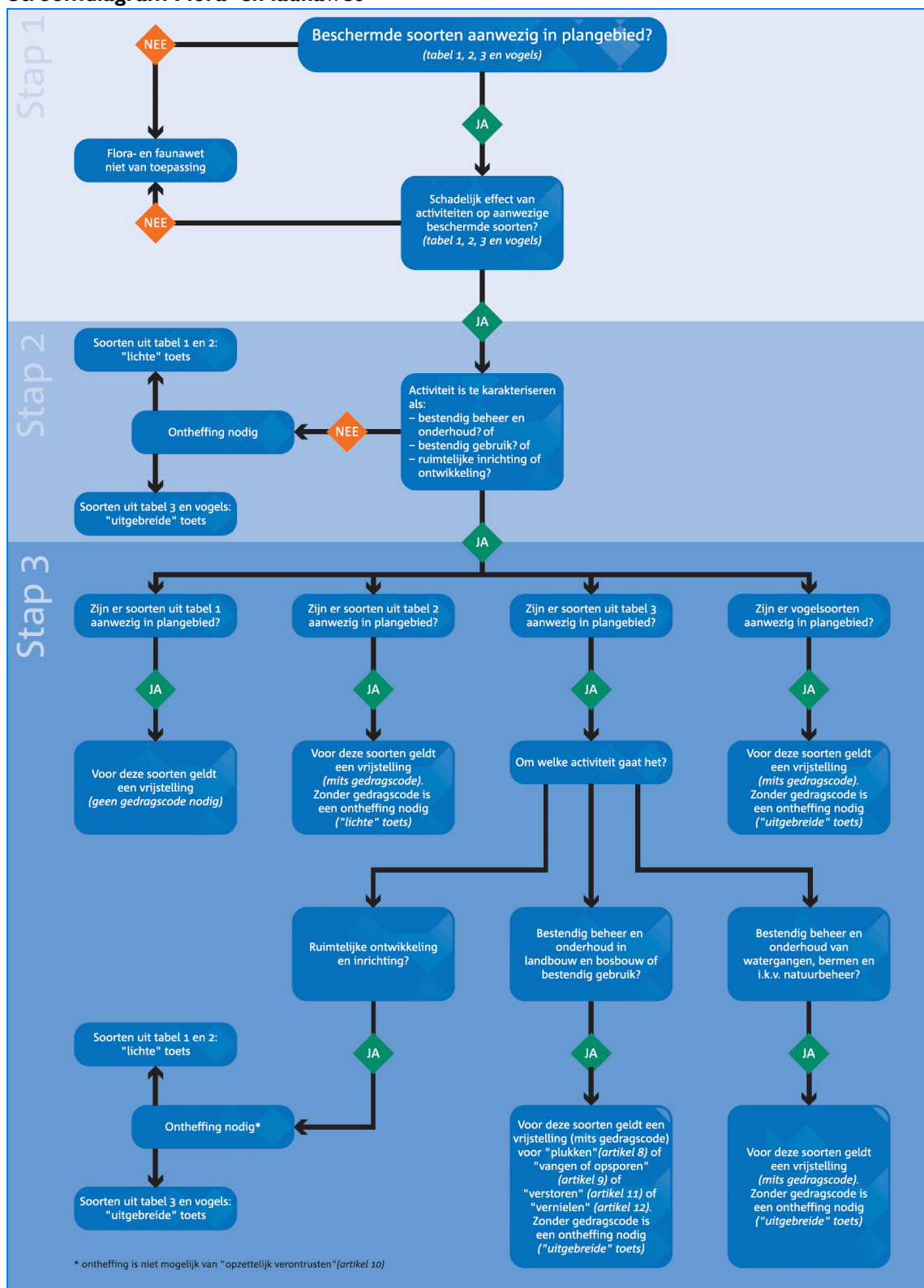
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

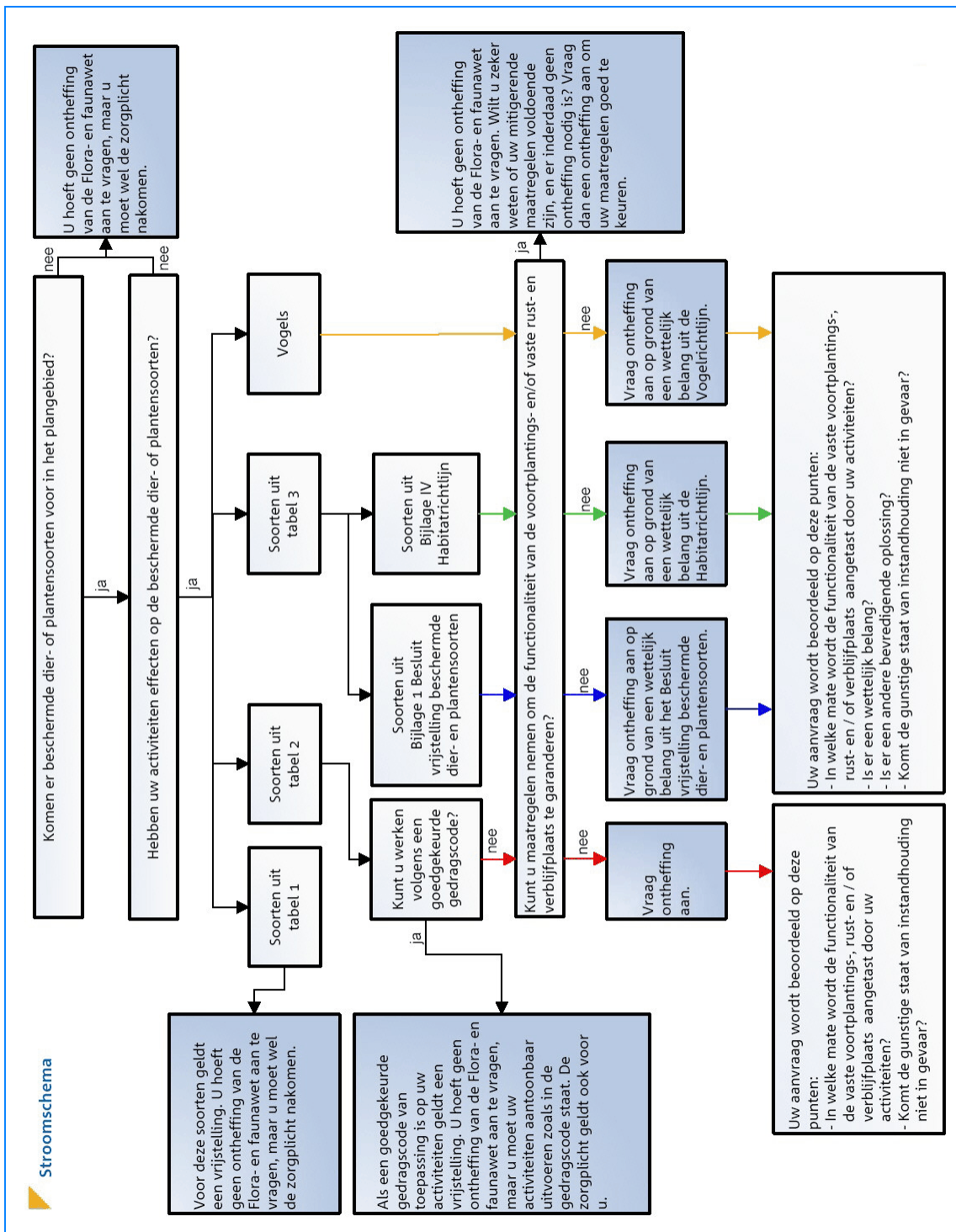
De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

Bijlage 2. Effect woningbouw plangebied Veldjesgraaf 2, Ederveen op Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

Onderstaande tekst is gebaseerd op de 'Spelregels EHS' en bevat een samenvatting van de voor het onderhavige project relevante (ecologische) aspecten. De provincie Gelderland is het bevoegd gezag met betrekking tot de EHS. De onderhavige rapportage kan aan de provincie ter beoordeling worden voorgelegd.

Voor gebieden in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen de 'nee, tenzij'-benadering. Dit betekent dat nieuwe plannen, projecten of handelingen in en nabij gebieden begrensd door de EHS niet zijn toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS significant negatief aantasten. Hierop zijn twee uitzonderingen, namelijk voor individuele ingrepen en voor combinaties van projecten.

Individuele ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Combinaties van projecten zijn alleen toegestaan als de kwaliteit en/of kwantiteit van de EHS verbetert én er sprake is van een ruimtelijke samenhang van de projecten.

Voor de provincie Gelderland zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS vertaald naar kernkwaliteiten en omgevingscondities ('Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - streekplanuitwerking mei 2006'). Het plangebied ligt in het deelgebied 'Veluwe' van de EHS. Hieronder staan de kernkwaliteiten en omgevingscondities voor de Veluwe beschreven. Per kernkwaliteit en omgevingsconditie is staat *cursief* als er geen effect is of *cursief* als er mogelijk een effect is.

Kernkwaliteiten Gelderse Vallei

Voor de Gelderse Vallei zijn kernkwaliteiten geformuleerd ('Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - streekplanuitwerking mei 2006'). Per kernkwaliteit is (*cursief*) aangegeven wat het effect is van de ingreep.

- De vanuit ecologisch oogpunt grote samenhang in en dichtheid aan natuur- en bosgebieden, landschapselementen, beken en beekdalen in de groene gordel van Putten tot Scherpenzeel (en doorlopend naar de Utrechtse Heuvelrug).
Het plangebied ligt niet in of nabij de groene gordel van Putten tot Scherpenzeel. De woningbouw in het plangebied zal derhalve geen invloed hebben op de samenhang en dichtheid aan natuur- en bosgebieden, landschapselementen, beken en beekdalen in de groene gordel.
- Het karakteristieke landgoederen- en kampenlandschap met daarin de 'natuurlijke' rangschikking van beken, natte heideterreinen en beekbegeleidende bossen.
Het plangebied ligt niet in het landgoederen- en kampenlandschap. De woningbouw in het plangebied zal derhalve geen invloed hebben op de karakteristieke rangschikking in het landgoederen en kampenlandschap.
- Het samenhangend systeem van infiltratie op de stuwwallen en kwel in lagen delen met de daarbij behorende hoge waarden van en potenties voor kwelafhankelijke vegetaties (natte schrale graslanden en broekbos) in de omgeving van Zwarteboek-de Bunt en in het zuiden van de Gelderse Vallei: het Binnenveld en het Allemanskampje.
In het plangebied zijn geen kwelmilieus aanwezig en het plangebied betreft geen infiltratiegebied. Het plangebied ligt nabij het Allemanskampje. Niet uitgesloten kan worden dat (tijdelijke) veranderingen in de grondwaterstand in het plangebied leiden tot verandering in de waterhuishouding in het Allemanskampje en kunnen daardoor van invloed zijn op de (potenties voor) kwelafhankelijke vegetaties.
- Specifieke verbindingsdoelstellingen voor ecologische verbindingszones.
Het plangebied grenst aan een ecologische verbindingszone. Het is niet uit te sluiten dat woningbouw in het plangebied invloed heeft op het functioneren van de ecologische verbindingszone omdat bijvoorbeeld de functionaliteit voor de doelsoorten van de ecologische verbindingszone verandert.
- Areaal en kwaliteit van de natuurdoeltypen van bestaande en te ontwikkelen natuur, inclusief agrarisch natuurbeheer.

Een deel van het plangebied maakt deel uit van de ecologische hoofdstructuur. Het gebied is aangemerkt als 'nieuwe natuur' en er zijn nog geen natuurdoeltypen voor vastgesteld. Wanneer er woningbouw in het plangebied plaatsvindt zal het areaal van de te ontwikkelen natuur in de ecologische hoofdstructuur afnemen.

- Ongestoord verloop van de natuurlijke processen in de grote eenheid.
De ingreep heeft, gezien de aard en locatie, geen effect op de natuurlijke processen.
- Kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij de ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en die als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet (zie bijlage 1).
Zie hoofdstuk 3.

Ontwikkelingsopgaven

Voor de Gelderse Vallei zijn ontwikkelingsopgaven geformuleerd ('Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - streekplanuitwerking mei 2006'). Per ontwikkelingsopgave is (*cursief*) aangegeven wat het effect is van de ingreep.

- Het realiseren van de robuuste verbinding tussen Veluwe en Heuvelrug.
Het plangebied ligt niet in of nabij de robuustste verbinding tussen Veluwe en Heuvelrug. De woningbouw in het plangebied zal derhalve geen invloed hebben op de realisatie van de robuuste verbinding.
- Het herstellen van de ecologisch waardevolle beeksystemen van de Veldbeek en Appelse beek.
Het plangebied ligt niet in of nabij de beeksystemen van de Veldbeek en Appelse beek. De woningbouw in het plangebied zal derhalve geen invloed hebben op het herstel van de beeksystemen.
- Het ontwikkelen van het Binnenveld tot een complex van schraallanden met een verbinding naar het Allemanskampje via het stedelijk uitloopgebied tussen Ede en Veenendaal.
Het plangebied ligt niet in het gebied dat aan te merken is als uitloopgebied tussen Ede en Veenendaal. De woningbouw in het plangebied zal derhalve geen invloed hebben op het realiseren van een verbinding tussen het Binnenveld en het Allemanskampje.
- Het realiseren van ecologische verbindingzones.
Het plangebied grenst aan een ecologische verbindingzone. Het is niet uit te sluiten dat woningbouw in het plangebied invloed heeft op de ontwikkelingsmogelijkheden van de ecologische verbindingzone omdat bijvoorbeeld de functionaliteit voor de doelsoorten van de ecologische verbindingzone verandert.
- Het aanleggen van natte landschapselementen voor amfibieën.
Een deel van het plangebied maakt deel uit van de ecologische hoofdstructuur. Nog in dit deel van het plangebied, nog in de rest van het plangebied zijn natte landschapselementen voor amfibieën aanwezig en deze zijn ook niet gepland.
- Het opheffen van de verdroging en versterken van de kwel in de verdroogde natuurterreinen.
Wanneer voor de woningbouw in het plangebied de grondwaterstand (tijdelijk) veranderd wordt, kan niet uitgesloten worden dat dit invloed heeft op de mogelijkheden voor het opheffen van verdroging en versterking van kwel in verdroogde natuurterreinen.

Omgevingscondities

Voor de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur zijn omgevingscondities geformuleerd ('Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - streekplanuitwerking mei 2006'). Per omgevingsconditie is (*cursief*) aangegeven wat het effect is van de ingreep.

- De mogelijkheid van uitwisseling van planten en dieren tussen en binnen de verschillende leefgebieden binnen de Ecologische Hoofdstructuur.
Het plangebied ligt niet in een leefgebied of verbindingzone tussen verschillende leefgebieden binnen de Ecologische hoofdstructuur. Het plangebied grenst aan een ecologische verbindingzone. Het is niet uit te sluiten dat woningbouw in het plangebied invloed heeft op het functioneren van de ecologische verbindingzone omdat bijvoorbeeld de functionaliteit voor de doelsoorten van de ecologische verbindingzone verandert.
- Grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit, kwantiteit en stroming) behorende bij de waterafhankelijke natuurdoeltypen.

de groene ruimte

Wanneer voor de woningbouw in het plangebied de grondwaterstand (tijdelijk) veranderd wordt, kan niet uitgesloten worden dat dit invloed heeft op de waterafhankelijke natuurdoeltypen in het Allemanskampje.

- Het opheffen van knelpunten lichthinder op of nabij de Veluwe. Het reduceren van hemelhelderheid door beperken van opwaartse lichtuitstoot op of nabij de Veluwe.

Het plangebied ligt niet op of nabij de Veluwe.

- Stilte in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Stilte(beleids)gebieden zijn hier niet aan de orde.

Bijlage 3. Inventarisatie houtsingels

Locatie	Samenstelling	Opmerking
1	• 10 Zomereiken (dbh 30 cm) • 1 Zomereik (dbh 40-50 cm) • 1 Grove den (dbh 20 cm)	Houtsingel op de zuidgrens van het plangebied, als perceelscheiding een plaatselijk onderbroken en verwaarloosde heg van meidoorns. Kruidlaag wordt begraaasd door paarden en ander vee. Bomen verkeren in redelijke conditie.
2	• Es (dbh 2-15 cm) • Zwarte els • Gewone vlier • 1 Es (dbh 30 cm)	Houtsingel langs de zuidoevers van de beek. Singel bestaat voornamelijk uit dicht opeenstaande jonge boompjes die zich ontwikkeld hebben uit houtopslag van hoofdzakelijk Es en een klein aandeel Zwarte els en Gewone vlier. De enige grote boom betreft een Gewone es. De ondergroei bestaat uit klimop en gewone braam
3a	• 2 Vogelkersen, meerstammig (dbh 25 cm) • 1 Krulwilg, meerstammig (dbh 30-40 cm) • 4 Haagbeuken (dbh 5-10 cm) • 1 Es (dbh 23 cm)	De korte houtsingel langs de sloot aan noordrand van het plangebied bestaat uit drie meerstammige bomen, waarvan de stammen zich ontwikkeld hebben uit stobben die in het verleden als hakhout zijn beheerd. Deze bomen verkeren in een matige staat. Daarnaast is met een korte haag van Haagbeuken en een jonge Es aanwezig.
3b	• 4 knotwilgen (dbh 40 cm) • 1 knotwilg (dbh 20 cm)	Aansluitend op 3a een rij van 5 nog tamelijk jonge knotwilgen (schietwilg). De knotwilgen verkeren in goede conditie.
3c	• 3 meidoorns	Aansluitend op 3b een dicht middelhoog struweel van een groepje van 3 meidoorns. De ondergroei bestaat uit Gewone braam en ruigtevegetatie
4	• Buxes • Sering • Schietwilg	Langs de beek en ten westen van houtsingel 2 is een klein plantsoen van sierheesters (buxus, sering) aanwezig. In het plantsoen zijn schietwilgen vanuit stamresten opgeschoten. De schietwilgen zijn middelhoog. Het plantsoen is gedeeltelijk afgezet en sterk verstoord.
5	• 2 Vogelkersen (dbh 26 cm) • 1 Ruwe berk (dbh 24 cm) • 1 Ruwe berk (dbh 24 cm) • 1 Ruwe berk (dbh 11 cm)	Boomgroepje van 5 bomen, dicht bij de bebouwing. Geen ondergroei aanwezig.
6	• 15 schietwilgen, meerstammig (dbh 25 cm)	Langs de zuidgevel van de grote schuur is een middelhoge houtwal van wilgenhakhout aanwezig. Als ondergroei spiraea salicifolia (theeboompje) aanwezig wat een laag en dicht struweel vormt. De houtwal verkeert in goede conditie, er is weinig dood hout aanwezig.
7	• 1 Gewone esdoorn (dbh 25 cm) • 2 Blauwsparren (dbh 25 cm)	Verwaarloosde tuinaanplant die bestaat uit lage tot middelhoge sierstruiken en 3 bomen, een middelhoge esdoorn en 2 jonge Blauwsparren
8		Een rijtje van 4 jonge bomen met een dbh 10 tot 20 cm. Soort is onbekend, waarschijnlijk siersoorten. Er is geen ondergroei aanwezig.

9		Tuinaanplant rond stacaravan. Bevat naast sierstruiken zes jonge sierbomen (dbh 5 cm), 3 jonge bomen (dbh 30 cm) en 2 jonge sparren (dbh 10 cm) aanwezig.
10	• 25 wilgen (schiet- en katwilg), meerstammige (dbh 20-40 cm) • 5 Italiaanse populieren (dbh 30-40 cm)	Goed ontwikkelde houtwal van wilgenhakhout aangevuld met enkele jonge Italiaanse populieren. Voornamelijk jonge en vitale bomen; weinig dood hout. In de struiklaag zijn meidoorns aanwezig die bijna tot op de hoogte van de boomlaag zijn uitgegroeid.
11	• 7 Zwarte elen (dbh 40 cm) • 1 Zomereik (dbh 55cm) • 1 Zomereik, tweestammig (dbh 35 en 40 cm) • Zwarte elen, struikvormig en meerstammig	Bomenrij van elzen met een dichte ondergroei van jonge opslag van Es. De bomen verkeerde in goede conditie. Als straatboom aan de Schoolstraat zijn 2 oude Zomereiken aanwezig.
12		Op beide oeverwalen van brede nieuw gegraven watergang is een houtbegroeiing aanwezig. Deze begroeiingen worden gedomineerd door dicht opeen staande stammetjes van Zwarte elen (dbh 5 cm) die deels ontwikkeld zijn uit stobben. Aan de westoever van de watergang zijn tevens 3 oude Zomereiken en 2 geknotte elzen aanwezig. Deze zijn opgenomen in het overzicht van de bomen. Een van de geknotte elzen is bijna geheel vergaan is. De eiken zijn sterk teruggesnoeid en verkeren in goede staat (geen rottingsholten e.d. in stam)
13	• 3 Zomereik (dbh 100 cm) • 20 Schietwilg, hakhout (grootse dbh 20 cm) • 5 hazelaarstruiken	Houtwal van wilgenhakhout met voornamelijk jonge stammen die zich ontwikkeld hebben uit de stamresten. In de ondergroei is jonge opslag van elen en Zomereik en Hazelaarstruiken aanwezig. Drie oude zomereiken, straatbomen van de schoolstraat, zijn ook als deel van de houtopstand beschouwd.
14	• 4 Zwarte elzen, meerstammig (dbh 30 cm) • 8 Zwarte elzen, knobomen (dbh 30-40 cm) • 3 Zwarte elzen (dbh 30-40 cm) • 10 Katwilgen	Houtwal van wilgen welk deels ontwikkeld is uit stobben na beëindigen hakhoutbeheer. Als ondergroei is opslag van Beuk en Zomereik aanwezig. Enkele elzen functioneren als straatbomen langs de Schollstaat. Dit zijn volgroeide bomen en knobomen. Aan de zijde van het akkerland zijn brandnetelruigten aanwezig in de houtwal. De houtwal en bomen verkeren in een goede staat, er is weinig dood hout aanwezig.
15	• 5 Zwarte elzen, meerstammig (dbh 30-40 cm) • 1 Zwarte elen (dbh 30-40 cm)	Boomgroep van elzen, waarschijnlijk ontwikkeld uit hakhoutbeheer. De bomen functioneren als straatbomen van Schoolstraat. In de ondergroei is Gewone vlier en opslag van Es en elen aanwezig.
16		Dichte en goed onderhouden heg van Spaanse aak.
17		Plantsoen bestaande uit voornamelijk Amerikaans krentenboompje. Er is één boom aanwezig (zie bijlage 4).

18		Heg van Laurierkers als afscheiding met tennisveld. De heg is ruim 2 meter hoog.
19	• 10 Essen (dbh 25 cm) • 13 Beuken (dbh 5-10 cm) • 3 Schietwilgen, meerstammig (dbh 30-40 cm)	Houtwal van jonge bomen (vooral Beuk en Es) als afscherming van het tennisveld. Er is een hoog uitgegroeide struiklaag van Sleedoorn, Amerikaans krentenboompje en een enkele meidoorn aanwezig. De houtopstand verkeerd in een goede staat; er is weinig dood hout aanwezig.